

Sebastià Bonet

Curs mínim de sintaxi catalana

edició a cura de Pep Serra i Joan Ferrer

OBSERVATORI DE LES LLENGÜES
D'EUROPA I DE LA MEDITERRÀNIA

UNIVERSITAT DE GIRONA

2020

{linguaemundi 5

TAULA

Justificació, per Francesc Feliu	9
Presentació, per Pep Serra i Joan Ferrer	11
Pròleg	15

CURS MÍNIM DE SINTAXI CATALANA

CAPÍTOL PRIMER: NOCIONS GENERALS

1. L'anàlisi sintàctica tradicional	21
2. Teoria de la Gramàtica Universal	21
3. La facultat del llenguatge	23
4. Principis de la Gramàtica Universal	23
5. Paràmetres	24
6. La fixació dels paràmetres	27

CAPÍTOL SEGON: LES PARAULES

1. Categorització de les paraules	29
2. Categories lèxiques i categories funcionals	31
3. Determinants i quantificadors	31
4. Pronoms	33
5. Auxiliars	35
6. Complementadors	36
7. Claudàtors etiquetats	37
8. Trets gramaticals i altres	38

CAPÍTOL TERCER: SINTAGMES I ORACIONS

1. Sintagmes	41
2. Oracions (clàusules)	44
3. Especificadors	48
4. Especificadors i complements en diversos sintagmes	50
5. Relacions sintàctiques	56

CAPÍTOL QUART: CATEGORIES BUIDES

1. Subjectes nuls	59
2. Flexió verbal sense auxiliar (o amb auxiliar 'nul')	64
3. Casos de complementadors nuls	68
4. Clàusules defectives	73

CAPÍTOL CINQUÈ: MOVIMENTS DE NUCLI

1. Moviments de nucli (o de categoria terminal)	77
2. Repensant el Moviment	81
3. La Restricció de Moviment de Nucli	85

CAPÍTOL SISÈ: MOVIMENT DE *QU*

1. El català no és una llengua SVO. Arguments	87
2. El Moviment de <i>qu</i>	93
3. Més sobre Moviment de <i>qu</i> en construccions interrogatives	99
4. Arrossegament	104
5. Les interrogatives globals. Tractament unitari de totes les construccions interrogatives	107
6. Exclamatives amb Moviment de <i>qu</i>	110
7. Les clàusules de relatiu	112

CAPÍTOL SETÈ: SINTAGMES VERBALS

1. Descripció introductòria de les estructures argumentals bàsiques	119
2. Representació de l'estructura argumental. La hipòtesi del subjecte originat dins l'àmbit del SV	124
3. El sintagma verbal dels verbs inacusatius	128
4. Els verbs ergatius i la hipòtesi del verb lleuger	134
5. El SV dels verbs transitius i dels verbs intransitius inergatius	139
6. Alguns casos més de SVs sense argument extern	149
7. La construcció passiva	151
8. Les construccions impersonals amb <i>se</i>	157

CAPÍTOL VUITÈ: SINTAGMES VERBALS AMB SUBORDINADA	
1. Predicats amb clàusules amb <i>que</i>	167
2. Predicats amb subordinades infinitives: verbs de control	176
3. Predicats amb subordinades infinitives: verbs d'elevació	179
4. La construcció factitiva	184
BIBLIOGRAFIA MÍNIMA	191

PRESENTACIÓ

SEBASTIÀ BONET ESPRIU, L'HOME I L'OBRA

Teniu a les mans una obra singular: l'edició dels apunts del curs de Sintaxi Catalana que el professor Sebastià Bonet va explicar a la Facultat de Filologia de la Universitat de Barcelona durant diversos anys. Pensem que és un document de notable importància en la història del pensament lingüístic en llengua catalana i sobre la llengua catalana. Hi ha un detall insòlit: els responsables d'aquesta edició estem convençuts que és una obra pensada de manera absolutament original —gosaríem dir que gairebé sense emmirallar-se ni dependre de la bibliografia de referència en el anys de la primera dècada del segle XXI. És un llibre de sintaxi catalana que, ensems, és un carreu de la història de la reflexió lingüística sobre la nostra llengua. Va ser redactat en manuscrit entre els mesos de febrer i maig del 2008.

L'autor és un home sorprenent. Ell mateix es presenta en un llibre de poesia seu amb aquestes paraules: «L'autor és llicenciat en física i doctor en filologia catalana, amb una tesi dirigida per Joan Solà. Exerceix [ara: exercia] de professor de sintaxi ca-

talana a la UB. Ha escrit alguna cosa sobre gramàtica generativa, sobre Fabra i sobre Espriu. Cinèfil empedreït, s'asserena llegint Spinoza i mirant frescos de Piero della Francesca i quadres de Rothko. Necessita resoldre mots encreuats cada dia, i fa poc que ha descobert la bellesa senyorial del català antic.» (Sebastià Bonet, *És això, més o menys*, Lleida: Pagès Editors 2012).

La seva trajectòria vital és ben inaudita: va néixer a Barcelona l'any 1943. Creiem que el seu oncle Salvador Espriu deixà una empremta essencial en la seva passió per la llengua catalana, però de jove es va decidir per fer estudis universitaris de ciències físiques (llicenciat l'any 1965), anà a estudiar a París en els anys mítics de la revolta d'estudiants del 1968 (de fet obté el diploma d'estudis avançats d'astrofísica a la Sorbona l'any 1967). Tornà a Barcelona i obtingué la llicenciatura en Filosofia i Lletres a la Universitat de Barcelona (1976). Esdevingué catedràtic de llengua i literatura catalanes d'ensenyament secundari i, passats uns anys, es doctorà en Filologia Catalana amb una tesi intitolada «Els manuals gramaticals i la llengua normativa. Estudis de gramatografia catalana contemporània» (1991) dirigida pel seu amic el professor Joan Solà. (Aquesta tesi, al nostre parer, és una obra fonamental en la història del pensament lingüístic sobre la llengua catalana. No ha estat publicada en paper, però es pot llegir a Internet). Entrà com a professor del Departament de Filologia Catalana de la UB, hi esdevingué professor titular l'any 1997 i se'n va jubilar l'any 2012.

Ha escrit un conjunt de treballs importants de sintaxi: amb Joan Solà, *Sintaxi generativa catalana* (1986); la secció «Sintaxi» de l'*Enciclopèdia de la llengua catalana* (2002); el capítol «Les subordinades substantives» de la *Gramàtica del català contemporani* (2002); *La sintaxi del català* (2002).

En gramatografia ha publicat: l'edició de les gramàtiques vuitcentistes de Pompeu Fabra (*Ensayo de catalán moderno i Contribució a la gramàtica de la llengua catalana*) (1993); *Les gramàtiques normatives valencianes i balears del segle XX* (2000);

«Fabra: sintaxi diferencial i interferència», dins Jordi Ginebra *et al.* (eds.), *La lingüística de Pompeu Fabra*, vol. II (2000); «El corpus prescriptiu de la llengua catalana», dins Miquel Àngel Pradilla (ed.), *Societat, llengua i norma. A l'entorn de la normativització de la llengua catalana* (2001).

Sobre l'obra d'Espriu: edició crítica de *Primera història d'Esther* (1995); «Una pedregada de tirosos vocables», dins: *Estudis de lingüística i filologia oferts a Antoni M. Badia i Margarit*, volum III (1996); «Sinera, entre Atenes i Jerusalem», dins: *Ex nobili philologorum officio: Festschrift für Heinrich Bihler zu seinem 80. Geburtstag* (1998); «Espriu, Celan: les imatges d'ull», dins: *Professor Joaquim Molas: memòria, escriptura, història* (2001); «D'un llibre de Salms perdut», dins: *Si de nou voleu passar. I Simposi Internacional Salvador Espriu* (2005).

Sebastià Bonet és també poeta. I molt interessant:

De la bellesa
seva, que és la sort teva,
no saps parlar-ne.
Mots de llengua cansada,
només, al diccionari.

Però és que és molt bella.
Potser ni se n'adona,
no li fa falta.
Ets tu que sents que et manquen
els mots innecessaris.

Paraules vanes:
dolça i tràgica, ella,
aquí tancada.
Passió certa, impossible,
esclavitud dels versos.